

Чорноус Оксана,
*к. пед. н., старший науковий співробітник відділу дидактики
Інституту педагогіки НАПН України, Україна*

ДИДАКТИЧНІ МОЖЛИВОСТІ МУЛЬТИМЕДІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ФОРМУВАННІ УМІНЬ САМОКОНТРОЛЮ ТА ОЦІНКИ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ

Становлення учня як суб'єкта навчальної діяльності пов'язано з оволодінням ним контролю і оцінки, з умінням здійснювати їх самостійно, без допомоги і втручання вчителя. Уміння самоконтролю за результатами навчання та їх самооцінка - є одним з важливих загальнонавчальних умінь учнів та складовою регуляторного блоку їх загальнонавчальних компетентностей в умовах профільного навчання. Значну роль у підвищенні якості формування умінь самоконтролю та оцінки навчальних досягнень в умовах профільного навчання старшокласників відіграють мультимедійні технології.

Мультимедіа - це представлення об'єктів і процесів не традиційним текстовим описом, а з допомогою фото, відео, графіки, анімації, звуку, тобто у всіх відомих формах. Одна сторінка тексту

містить близько 2 Кбайт інформації. Викладач вимовляє цей текст приблизно протягом 1-2 хвилин. За ту ж хвилину повноекранне відео приносить близько 1,2 Гбайт інформації. Ось чому «краще один раз побачити, ніж сто разів почути». Методика використання мультимедійних технологій у формуванні умінь самоконтролю та оцінки навчальних досягнень старшокласників в умовах профільного навчання передбачає: удосконалення системи управління навчанням на різних етапах, посилення мотивації навчання, поліпшення якості навчання і виховання, що підвищить інформаційну культуру учнів, підвищення рівня підготовки учнів в галузі сучасних інформаційних технологій, демонстрацію можливостей комп'ютера не лише як засобу для гри, а і самоконтролю та оцінки навчальних досягнень старшокласників. Дидактичні можливості мультимедійних засобів навчання можна стисло визначити так: посилення мотивації навчання; активізація навчальної діяльності учнів та їх ролі як суб'єкта навчальної діяльності (можливість обирати послідовність вивчення матеріалу, визначення міри і характеру допомога та ін.); індивідуалізація процесу навчання та розширення меж самостійної діяльності, а саме: формування умінь самоконтролю та оцінки навчальних досягнень; урізноманітнення форм і типів подання інформації та навчальних завдань; створення навчального середовища, яке забезпечує «занурення» учня у певні соціальні та виробничі ситуації; забезпечення негайного зворотного зв'язку, можливість рефлексії та ін. Дидактичні можливості мультимедійних технологій сприяють формуванню умінь самоконтролю та оцінки навчальних досягнень що допомагає вирішити наступні дидактичні завдання: засвоїти базові знання з предмета, систематизувати засвоєні знання, сформувати навички самоконтролю та оцінки навчальних досягнень, сформувати мотивацію до навчання в цілому в умовах профільного навчання зокрема, надати навчально-методичну допомогу старшокласникам у самостійній роботі над навчальним матеріалом. Використання мультимедійних технологій профільного навчання найбільш оптимально і ефективно відповідає триєдиній дидактичній меті уроку: освітній аспект - сприйняття учнями навчального матеріалу, осмислення зв'язків і відносин в об'єктах вивчення; розвиваючий аспект - розвиток пізнавального інтересу в учнів, умінь узагальнювати, аналізувати та контролювати, порівнювати та оцінювати, активізація творчої діяльності учнів; виховний аспект - виховання наукового світогляду, вміння чітко

організувати та контролювати самостійну і групову роботу, виховання почуття товариства, взаємодопомоги.

Переваги, пов'язані із можливостями застосуванням мультимедійних технологій дозволяють підвищити ефективність як діяльності педагога, так і самих учнів за рахунок цілого ряду факторів: процес навчання охоплює всіх учнів, їх поведінка при цьому контролюється педагогом і однокласниками; самоконтроль старшокласників забезпечує функціонування внутрішнього зворотного зв'язку в процесі навчання, сприяє отриманню учнями інформації про повноту та якість вивчення програмного матеріалу, міцності сформованих умінь та навичок, складностях та недоліках що виникли та не викликає стресової реакції.

Мультимедійні програмні засоби володіють великими можливостями у відображенні інформації, значно відрізняються від звичних, і роблять безпосередній вплив на мотивацію учнів, швидкість сприйняття матеріалу і, таким чином, на ефективність формування самоконтролю та оцінки навчальних досягнень старшокласників в умовах профільного навчання. При використанні мультимедійних технологій в освітньому середовищі необхідно насамперед враховувати психофізіологічні закономірності сприйняття інформації з екрану комп'ютера, телевізора, проекційного екрану. Робота з візуальною інформацією, яка подається з екрана, має свої особливості, оскільки при тривалій роботі викликає стомлення, зниження гостроти зору. Особливо трудомісткою для людського зору є робота з текстами. Застосування дидактичних можливостей мультимедійних технологій у формуванні умінь самоконтролю та оцінки навчальних досягнень старшокласників в умовах профільного навчання передбачає необхідність ознайомлення з їх специфікою, особливостями структури, функцій, усталеними характеристиками. Дослідницька діяльність, самоконтроль та оцінка навчальних досягнень дозволяє учням увійти в культурний простір самовизначення: виявити схильності до ведення науково-дослідної діяльності; розвинути інтерес до пізнання світу, сутності процесів і явищ (науки, техніки, мистецтва, природи, суспільства тощо); розвинути вміння самостійно, творчо мислити та допомогти у виборі професії.

Список використаних джерел

1. *Дидактичні основи створення аудіовізуальних електронних засобів для середньої загальноосвітньої школи* : монографія / Волинський В. П., Черноус О. В., Якушина Т. В., Красовський О. С. Київ : Педагогічна думка, 2013. 320 с.

2. Трубачева С. Е., Трубачев С. І. Формування навчальних компетентностей в умовах професійно зорієнтованого освітнього середовища навчального закладу. *Педагогіка: традиції і інновації* : матер. IV Міжн. наук.-практ. конф. (м. Запоріжжя, 17-18 лют. 2017 р.). Херсон : Вид. дім «Гельветика», 2017. Ч. II. С. 105-108.

3. Васьківська Г. О. Дидактичні умови реалізації інтерактивних технологій навчання у процесі формування у старшокласників системи знань про людину. *Молодь і ринок*. 2013. №1 (96). С. 18-22.